

Rīgā, 2019. gada 6.novembrī

Nr. 262/1

**Pārresoru koordinācijas centra vadītājam
Pēterim Vilksam
Informācijai: Finanšu ministrijai**

Par Nacionālā attīstības plāna 2021. -2027. gadam 1.redakcijas projektu

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS) un tās dalīborganizācijas izsaka pateicību par iespēju piedalīties ekspertu darba grupās Latvijas nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam (turpmāk - NAP2027) sagatavošanas procesā, kā arī par Pārresoru koordinācijas centra vadības sniegtu informāciju 2019. gada 25. septembrī un tajā izteikto rekomendāciju uzsklausīšanu un ņemšanu vērā.

Augstu novērtējam LBAS un sociālo partneru, kopumā iekļaušanu kā līdzatbildīgo institūciju plašā klāstā NAP2027 izvirzīto mērķu un rīcības virzienu uzdevumu.

Turpinot sekot līdzi NAP2027 1. redakcijas attīstībai, LBAS sniedz sekojošas rekomendācijas ar mērķi tālāk pilnveidot dokumentu:

1. Apakšsadalā Rīcības virziena mērkis / "Vienlīdzīgi pieejami, kvalitatīvi veselības pakalpojumi" punktus izteikt sekojošā redakcijā:
 - 1.1. [51] (...) Šo iemeslu dēļ ir veicami ieguldījumi, lai palielinātu valsts ~~līdzfinansēto~~ veselības aprūpes pakalpojumu apjomu, tādējādi uzlabojot pakalpojumu ~~finansiālo~~ pieejamību, (...);
 - 1.2. [52] Lai nodrošinātu veselības aprūpes pakalpojumus, joprojām viens no būtiskākajiem izaicinājumiem ~~veselības aprūpes sektorā~~ ir ES vidējam līmenim atbilstoša ārstu un māsu skaita piesaiste valsts ~~līdzfinansēto~~ veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai, (...);
 - 1.3. [53] Lai mazinātu profilaktiski un medicīniski novēršamo nāves gadījumu skaitu, ir būtiski uzlabojama veselības aprūpes pieejamība un kvalitāte. Tas panākams, nodrošinot ārstniecības un ārstniecības atbalsta personu pietiekamu skaitu, vinu zināšanu regulāru pilnveidi (...). Ārstniecības kvalitāte un rezultāti uzlabojami, ieviešot mūsdienīgas medicīnas tehnoloģijas ~~vadošajās slimnīcās~~ ambulatoro un stacionāro pakalpojumu vajadzībām (...).
2. Apakšsadalā Rīcības virziena mērkis / Rīcības virziena mērķa indikatori punktus izteikt sekojošā redakcijā:
 - 2.1. [59] Attālināmā – Novēršamā mirstība (anglu val. – avoidable mortality) uz 100 000 iedzīvotāju (anglu val. – preventable and treatable mortality avoidable m. = preventable m. + treatable m.).
3. Pie rīcības virziena "Stipras ģimenes paaudzēs" rīcības virziena uzdevuma [99] papildināt līdzatbildīgās institūcijas ar LBAS.
4. Pie rīcības virziena "Sociālā iekļaušana" rīcības virziena uzdevuma [120] papildināt līdzatbildīgās institūcijas ar LBAS.

5. Apakšsadaļā Rīcības virziens / Izglītības kvalitāte un izglītības sistēmas efektīva pārvaldība punktus izteikt sekojošā redakcijā:
- 5.1. [148] Jāveido kvalitatīvu izglītību nodrošinošs un efektīvs izglītības iestāžu tīkls **sadarbībā ar visām iesaistītajām pusēm (t.sk. sociālajiem partneriem)** ar atbilstošu mācību, studiju un zinātniskās darbības kvalitāti, kura ietvaros izglītības iestādes un to dibinātāji efektīvi apsaimniekos resursus, prioritāti piešķirot ar mācību procesu tieši saistītām izmaksām.
6. Par rīcības virziena mērķa indikatoriem apakšsadaļā / “Izglītības kvalitāte un izglītības sistēmas efektīva pārvaldība” lūdzam precizēt mērķa indikatoru [152] “Skolēnu skaits uz vienu pedagoga slodzi”. Saskaņā ar Eurostat datiem 2017.gadā vidēji pamatizglītībā bija 13,5 skolēnu uz vienu pedagogu, bet vidējā izglītībā 12,2 skolēnu. Vai, aprēķinot mērķa indikatora vērtību 2027.gadā, ir ņemti vērā šādi argumenti:
- Latvijas iedzīvotāju blīvums;
 - kā skolēnu un pedagogu skaita proporciju ietekmē fakts, ka 1.-6.klases skolēniem izglītības iestādes jānodrošina pēc iespējas tuvāk skolēnu dzīvesvietai;
 - fakts, ka no 2020.gada 1.septembra vispārējās izglītības iestādēs vairāk tiks integrēti izglītojamie ar speciālām vajadzībām, kas paredz mazāku skolēnu skaitu klasē un papildus atbalsta personālu kvalitatīvai iekļaujošas izglītības īstenošanai.
7. Pie rīcības virziena “Izglītības kvalitāte un izglītības sistēmas efektīva pārvaldība” rīcības virziena uzdevuma [155] lūdzam papildināt līdzatbildīgās institūcijas ar sociālo partneri izglītības nozarē Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrību (LIZDA).
8. Pie rīcības virziena “Izglītības kvalitāte un izglītības sistēmas efektīva pārvaldība” rīcības virziena uzdevuma [156] lūdzam papildināt līdzatbildīgās institūcijas ar sociālo partneri izglītības nozarē LIZDA.
9. Par Rīcības virziena uzdevumu apakšsadaļā / “Izglītības kvalitāte un izglītības sistēmas efektīva pārvaldība” [157] “Vispārējās izglītības iestāžu mācību procesa kvalitātes paaugstināšana, ieviešot izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu un ieguldījumu ziņā piešķirot prioritāti mācību procesam, kā arī efektivizējot skolu tīklu, tai skaitā administrēšanas un uzturēšanas izmaksas (t.sk. energoefektivitāte)”. Lūdzam precizēt kā skolu administrēšanas un uzturēšanas izmaksas, t.sk. energoefektivitāte, ir saistama ar mācību procesa kvalitātes celšanu. Pētījumi apliecina, ka vislielākā ietekme uz izglītojamo mācību sasniegumiem ir kvalitatīviem mācību līdzekļiem, mācību saturam un pedagogu profesionalitātei. Tādēļ svarīgāk ir veidot profesionālu un efektīvu metodiskā atbalsta sistēmu.
10. Par rīcības virziena mērķiem apakšsadaļā / “Izglītība ekonomikas izaugsmei” [163] “Mūsdienās sadzīvē, darba tirgū un uzņēmējdarbībā liela loma ir digitālajām prasmēm, tādēļ to apguve un pilnveidošana ir nepieciešama neatkarīgi no vecuma, iekļaujama un pastiprināma visos izglītības līmenos un veidos, kā arī nepieciešama izglītības iestāžu un darba devēju izpratnes veidošana un iesaiste digitālo prasmju apguvē”. Lūdzam precizēt, kurā no rīcības virziena uzdevumiem ir ietverta pedagogu digitālo prasmju apguve.
11. Par Rīcības virziena uzdevumu apakšsadaļā / “Izglītība ekonomikas izaugsmei” [169] “Profesionālās izglītības iestāžu un koledžu prestiža celšana un pieejamības palielināšana, modernizējot mācību vidi un uzlabojot tās kvalitāti, nodrošinot uzņēmējspēju apguvi, izglītības procesa individualizāciju un darba vidē balstītas mācības, paplašinot sociālā atbalsta programmas, talantu attīstības iniciatīvas, kā arī īstenojot karjeras izglītības atbalsta un stratēģiskās komunikācijas pasākumus sadarbībā ar nozarēm”. Vēršam uzmanību, ka profesionālo izglītības iestāžu mācības vides modernizācijā iepriekšējā Eiropas Savienības (ES) fondu plānošanas periodā tika ieguldīti lieli līdzekļi. Attiecīgi nākamajā ES fondu 2021.-2027.gadam plānošanas periodā resursus būtu nepieciešams investēt profesionālās izglītības iestāžu pedagogu piesaistē un profesionālās kapacitātes stiprināšanā.

12. Pie rīcības virziena "Izglītības ekonomikas izaugsmei" rīcības virziena uzdevuma [169] lūdzam papildināt līdzatbildīgās institūcijas ar Sociālajiem partneriem.
13. Iestrādāt punktos [186] un [187] sociālo partneru un to nozaru pārstāvju iesaisti rīcībpolitikas plānošanā, caur Nacionālo trīspusējās sadarbības padomi.
14. Pie rīcības virziena "Produktivitāte un inovācija" rīcības virziena uzdevuma [201] lūdzam papildināt līdzatbildīgās institūcijas ar Sociālajiem partneriem. Nemot vērā, ka darba vietu kvalitātes nodrošināšanā būtiska loma ir gan arodbiedrībām, gan darba devējiem, kā arī būtisks instruments kvalitatīvu darba vietu nodrošināšanā ir koplīgumi, LBAS uzskata, ka sociālajiem partneriem jābūt līdzatbildīgiem arī šajā punktā.
15. Sadaļā Rīcības virzienā "Darbs un ienākumi" papildināt punktu [208] ar sekojošu teikumu:
 - 15.1. Veicināt gan trīspusējo, gan divpusējo sociālo dialogu un koplīgumu pārklājuma celšanu, ar mērķi nodrošināt iepriekš minēto, godīga un sociāli atbildīga darba tirgus attīstībai.
16. Apakšsadaļā Rīcības virziena mērķis / "Darbs un ienākumi" punktus izteikt sekojošā redakcijā:
 - 16.1. [208] Iespējas Latvijas iedzīvotājiem ar aktīvu līdzdalību iekļaujošā darba tirgū strādāt atbilstoši savām spējām mūsdienīgās augstas kvalitatēs darba vietās un adekvāti iesaistīties sociālās aizsardzības sistēmā. Ar profesionālās dzīves kvalitātes paaugstināšanā darba vides kvalitātē balstītu darba dzīves ilguma pieaugumu celt ienākumus indivīda līmenī un tautsaimniecībā kopumā. Ar ienākumu pieaugumu un finanšu pratības celšanu motivēt iedzīvotājus zinoši pārvaldīt savus finanšu aktīvus (t.sk. samazinot parādu slogu un attīstot produktīvu uzkrāšanu). Veicot iepriekš minēto, sekmēt katras Latvijas iedzīvotāja labklājību pilnveidota sociālā dialoga ietvaros.
 - 16.2. [209] Cilvēkkapitāls, tā kvalifikācija, pieejamība un atbilstība darba tirgus pieprasījumam ir ķedes elementi ceļā uz augstāku produktivitāti un ekonomikas izaugsmi. Uzņēmumiem produktivitātes pieaugums dod iespēju vairāk nopelnīt un investēt, kā arī ilgtermiņā kopumā radīt vairāk jaunu darba vietu, savukārt darba ņēmējiem tam jārezultējas darba vietu kvalitātes pieaugumā – lielākās algās, drošākās darba vietās, vienlīdzīgās tiesībās, pienācīgā sociālajā aizsardzībā, veselības aizsardzībā u.c.
17. Iestrādāt punktā [293] rīcības virziena mērķi aktīvāk iesaistīt un nodrošināt kvalitatīvas, pašreizējām tendencēm atbilstošu digitālo prasmju apmācības senioriem. Nemot vērā Latvijas demogrāfiskās tendences, tās sabiedrībai ir jābūt nodrošinātai pret nabadzības riskiem, jo īpaši vecumdienās. Digitālās prasmes senioriem dod iespēju būt elastīgākiem ne tikai ikdienā, bet arī novērst nabadzības riskus iesaistoties darba tirgū.
18. Apakšsadaļā Rīcības virziena uzdevumi / "Saliedētība" punktus izteikt sekojošā redakcijā:
 - 18.1. [401] Sabiedrības pašorganizēšanās, sadarbības un līdzdarbības prasmju un iespēju paplašināšana, jo īpaši attīstot jauniešu pilsonisko izglītību, iedzīvotāju līdzdarbību nevalstiskajās organizācijās un arodbiedrībās. valsts NVO fonda.

Ar cieņu,

LBAS Priekšsēdētājs vietniece

Romele, linda.romele@lbas.lv
Tālr.67035918

Svirskis, martins.svirskis@lbas.lv

I.Liepiņa